MAYSELEKH IN FERZN

Der Nister

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

אינהאַלט:

איז אַרײַן דאָס האָנדעלע,
דאָס האָנדעלע צו איר,
און נאָך זיך אַן אָפּענע
געלאָזן האָט די טיר.

איז אַרײַן אַ שטילער מאַן,
אַלײן און שטילערהײט,
איז צו באָבע צוגעגאַן
און פֿליגל אויסגעשפּרײט.

איז געשטאַנען לאַנג אַזוי
בײַ באָבע און בײַ בעט,
און געשוויגן לענגער נאָך
און גאָרניט ניִשט גערעדט.

ביז געקומען האַלבע נאַכט,
געטאָן זיך האָט אַ דרײ,
און צו האָן אַ ווינק געטאָן,
און האָנדעלע — אַ קרײ.

האָט געקרייט דאָס האָנדעלע,
זיך אָנגעגאָסן רויט,
איז אויף בעט דאָן שטיל געווען —
די באָבעלע שוין טויט.

איז פֿון דאַן און אַלע נאַכט,
און וויסיִג זאָל עס זײַן,
אַז האָנדעלאַך דיי טוען דאָן

„וואָס באַראַטן די קרובֿים גאָר,
אַז אַזן איז די קראַנק,
וואָס באַראַטן אינגאַנצן גאָר,
אַז ציהען וועט ניט לאַנג?

אָבער עק איך בוידימל —
עס לויפֿט זיך אונטער אים
און שטעקט אַרויס דאָס קעפּעלע
פֿון שטייגל אין דער קוים

עס קוקט אַרויף אויף לייטערל,
אויף באָבעלע און וואַרט,
ס'דאַכט דעם טריט אויף טרעפּעלאַך
פֿון באָבעלע דעם דאַכט:

ווערדעט וועט באַזאָרגן עס,
דאָס האָדעלע, דאָס עק,
אַז די באָבע שלאָפֿן וועט
מיט אייביקן שוין שלאָף?“ ...

אַט אַזוי די באָבעלע
געלעגן איז אין בעט
אַ טאָג און צוויי, דעם דריטן טאָג,
און אַלין צו זיך גערעדט.

אַז אויסן דער דריטער טאָג,
געקומען — אויפֿדערנאַכט,
האָט די טיר פֿאַמעליך זיך

און אַזוי, און אַלע טאָג,
דורך בוידים און דורך לאָך,
און אַזוי, און זיבן טעג,
און זיבן טעג און וואָך.

גייט אַראָפּ און גייט אַרויף,
און אַלע טאָג אויפסניי,
די באָבעלע מיט האָנדעלע,
די בלייבן זיך געטריי.
— — — — — — — — —
אַז אַזוי אויסגעגאַן
יאָרן, יאָרן לאַנג,
מאַכט זיך אָבער איינמאָל גאָר
די באָבעלע ווערט קראַנק.

ווער־זשע וועט באַדינען איצט,
אַז באָבעלע איז שלאַף,
און קיין קרובים האָט זי נישט —
אויף בוידעמל דאָס עוף?

אַז קיין קרובים האָט זי נישט,
אַז קינער קומט אַריין,
אויסער נאַכט אין פענסטערל,
פאַרטאָג אַ בלויע שיין?

ליגט אַזוי די באָבעלע
אין שלאַפקייט און אין בעט,
אַ גאַנצן טאָג צו זיך אַליין,
צו זיך אַליין און רעדט:

האָט זי דאָך אַ האָנדעלע,
אויף בײדימל אַן שוך,
גײט אַרום אין הײזעלע
און דורך טרעפּ אַרויף.

אויף־אַרויף, אויף לײטערל,
קוקט זי זיך דאָרט אײַן
דורכן קלײנעם פענסטערל
שלאָגט דאָרט אָפּ אַ שײַן.

שטײט דאָרט אין אַ װינקעלע
אַ שטײגעלע פֿאַרמאַכט,
טאָגט און נעכטיגט האַנדעלע
בײטאָג דאָרט און בײנאַכט.

גיט זי דעם און האָדעװעט
פֿון אַרבל און פֿון האַנט;
דאָס עופּעלע, עס שרעקט זיך ניט;
די באַבעלע באַקאַנט.

עסט זיך עס, און פּיקט זיך עס,
און כאַפּט זיך עס, און שלינגט,
און מיט האָנערס אײגעלע
צו באָבעלע זיך װינקט:

פּיק און פּיק און אײלנדיג
מיט פּיקערל אין קאָפּ —
און צופּרידן באָבעלע
גײט אין שטוב אַראָפּ.

אַ מַעֲשֶׂה מיט אַ האָן

איינס און איינס איז צוויי,
צוויי און איינס איז דריי —
האָב איך מיר אַ לידעלע,
לידער־לידער־ליי.

זינג איך מיר דאָס לידעלע,
הייב איך עס מיר אָן:
אויף אַן אַלטן בוידעמל
האָט געוואוינט אַ האָן.

בוידעמל אויף שטיבעלע
און שטיבעלע איז קליין,
האָט אַן אַלטע באָבעלע
דאָרט געוואוינט אַליין.

איז דער באָבע אומעטיג,
אומעטיג און וויסט,
זוכט זי זיך און דרייט זי זיך,
דרייט זי זיך אומזיסט.

זוכט זי זיך אַן אַרבעט אויס,
אַרבעט זיך שוין שוואַך,
ליגט אַוועק, פאַרטראַכט זי זיך,

נעמען בריקן די הערצײלן,
און מיט קינדער זיך צו טײלן,
אַלן פֿון הײַנט און פֿון באַגעגנט,
פֿון געשטורעמט און גערעגנט.

פֿון געשוואומען און געשטאַנען,
וואו אַ לאַנד ס'איז נאָר פֿאַרהאַנען,
וואו אַ בריק זיך אָפּצושטעלן,
דאָרט געהאַנדלט פּערל, קרעלן.

פּערל, קרעלן און די שטענקען,
און איך העלהעלאַך די הענגען,
און קין קינד, קין אײנס פֿאַרפֿעלן,
און ביז לעבנס, ביז מינדסט צעטײלן,

אַלן בײַ די נאָר וואָס געבליבן,
בריקן טײלן און צעשטיבן,
דאַן פֿאַרנעמען זיך איך פֿאָרן,
ווידער לאַנג חדשים, יאָרן,

צו דעם פּרת און צום היכל,
צו דעם שנעק און צו דעם שנעקל
און צוריק אַהײם צו בײַדן,
צו דעם אײניקל מיט זײדן,

שטיל איז ים, און שטילער — הייסן,
זמשר־לעבן, א טאָג א הייסן,
מיטדער־טאָג דאַן הוהט אין הימל,
ערד און לאַנד און זון אין הימל,

ועהט דאַן ים קיין פויגל־פליגל
און פון ווייט קיין שיף, קיין זעגל,
און אויף ברעג קיין ווינטן בלאָזן,
ברעג איז פוסט און שטיל פאַרלאָזן.

ליגן קינדער דאַן פאַרטראַכטע,
פון דער זון און היץ פאַרשמאַכטע,
ליגן שלעפעריג און וואַכן
און פון זאַמד זיך שטיבלאַך מאַכן.

מאַכן שטיבעלאַך זיך שיינע,
גרויסע, מיטעלע און קליינע,
און מיט זיי נאר זיי פאַרנומען —
פלוצלים בריקן דאַמאָלס קומען.

פלוצלים קינדער זיי דערזעהן
מיט אַמאָל און זיך דערפרייען,
און זיי לויפן זיי אַנטקעגן,
און אין אָטעם זיך דערפרעגן: —

פון גשווען און פון געשעהען,
פון געהערט און פון געזעהן,
און אויף ים, וואָס האָט געטראָפן,

קומען בריקן און אוקינוס,
שטייען אויס דאָרט גרויס סכּנות,
גרויס סכּנות ברעטער־בריקן,
גרויסע אומגליקן און גליקן: —

בוראַליעס, שטורעמען, שטורעמווינטן,
טיפֿע אָפּגרונטן און גרונטן,
רעגנס, מבולס, ירגעוויטער,
גאָט און הימל זייער היטער!..

שטייען אויס און קומען איבער,
און די דאַנקען גאָט דערייבער,
דאַנקען גאָט נאָך איבערקומען,
און די ווייטער, ווייטער שווימען.

שווימען ווייטער, אפֿט זיך שטעלן,
און די האַנדלען פּערל, קרעלן,
פּערל, קרעלן ביים אוקינוס
פֿאַר די ברענגקינדער מתּנות.

און די צילן די און הענגען
ביימער, בייטלאַך די צו ברענגען,
שנירן, שנירלאַך פּערל, קרעלן,
קרעלן קינדער וואויל געפֿעלן...
— — — — — — — —

וואַרטן קינדער די ביי ימען:
בריקן לאַנג זיך, לאַנג שוין זאַמען,
קינדער וואַרטן די שוין צייטן,

ביים טייך פּרת...

ביים טייך פּרת און טייך חדקל
וואוינט אַ שנעק דאָרט מיט אַ שנעקל,
שנעק איז קליין און שנעקל קלענער,
קלויבן בײדע זיי דאָרט שפּענער.

קלויבן שפּענער שנעקעס בײדע,
איז דער עלטערער דער ייִדע,
און דאָס איינקל — דער צווייטער,
מאַכן זיי פֿון שפּענער ברעטער.

און די ברעטער נעמען בינדן
מיט אַ ניי מין שטריק ערפֿינדן:
שטריק פֿון שנעקן־קליי און שמייע,
מאַכן קלאָטשע־שטריק די נייע.

ווערט פֿון ברעטער מינים בריקן,
נעמען שנעקעס די צעשיקן,
אויף חדשים און אויף יאָרן
אויף די וואַסערן צו פֿאָרן.

אויף די טײַכלאַך און אויף טײַכער,
אַלץ אַרויף, אַרויף און העכער,
ביז אין ים אַרײַן צו שווימען
און אין אָקעאַנוסים צו קומען.

גייט אַרויס דאָן אין שפּאַצירט זיך
שטיל אין גילמיש אין שטום
אין פון שנייקן־באַקן טראַכט זיך,
עיגען דרייקן זיך אַרום.

אין דער שטאָט אין אין די גאַסן,
אין דער נאַכט אין אין דער קעלט.
איך אינאײנעם דאָ א טראַכט מין
פינס ווינטער אין דער וועלט.

אין אַזוי א גאַנצן ווינטער,
אין אַזוי דאָן נאַכט איך נאַכט.
האָט דער גילם־מענטש שפּאַצירט זיך
אין פון גילמער געטראַכט.

געשטאנען אין מיט קעפעלע
דעם מענטש אין קאפ געפיקט,
פון אלטער באבעשפרעכערין
אויף שפרוך צו אים געשיקט.

געשפראכן ראב האט לאנג אזוי,
דערנאך אז ד אויגן
אויף בוידעם דארט פון אלטער מיל,
פון יענער זייט אויף ברעג . . .

אז דער מענטש אראפגעגאן
פון ארט אין פון דין שטין,
און פון ברעג אין שטאט אריין
גענומען האט ער גיין,

ווי עס גייט א גולם זיך —
פאמעלעך, טריט ביי טריט,
האט דערגרייכט די מיט פון שטאט,
געשטעלט זיך אין דער מיט.

האט לבנה אים באשיינט,
באליכטן אין זיין שטין,
אין פון דאן פארשפראכן אים
אויף נאכט ארומצוגיין.

אז גזוכן פון דעמאלט אן,
אלע נאכט, ווען קלויסטער־גלאק
שלאגט אים צוועלף, האלבע נאכט שוין
גייט ארום דער גולם־באק,

דער שניי־באַך

האָבן קינדער ווינטער־צייט
אַמאָל, אין אַ פֿאַרנאַכט,
פֿון הייפֿנס שניי און באַנקעלאַך
אַ באָק פֿון שניי געמאַכט.

אַ גרויסן, אומגעלומפּערטן,
אַ גולם־מענטש פֿון שניי,
ביים ברעג פֿון טייך פֿאַרפֿרוירענעם
געמאַכט אים האָבן זיי.

און אָנגעשפּילט און אָנגעפֿרירט
אויף קעלט זיך און אויף פֿראָסט,
אויף נאַכט און זיך אַהיים געגאַן
און באָק אַליין געלאָזט.

און לבֿנה אַרויסגעגאַן
און שטערן איבערנאַכט,
האָט געטראָפֿן גולם שטיין
איבער טייך פֿאַרטראַכט.

שטיל און גלייך און נישט גערירט
געזען האָט: אויף זיין קאָפּ
אַ שוואַרצע און אַ שווייבּעלע
געשטאַנען און אַ ראָב.

זיך מיט זינגערלאַך, מיט ווינטערס,
און מיט טעלערלאַך־פֿון הימל,
און מיט גאַנצע קרענץ פֿון שאָלעכץ,
און מיט קעלער־דומף און שימל.

זעק מיט באָרשט און פּעק מיט שמות,
און פֿון פֿויגל־מילך קאָטלעטן,
און מיט מאַרקעטעג און ידידים
און מיט סקריפּ פֿון טיר און בעטן.

—

אַלץ, וואָס ס׳מויל נאָר קאָן אויסריידן,
און אַז געלט וועט אונז נישט בלייבן,
נעמען מיר זיך אַלע פּורים
גיין נדבות פֿאַר דיר קלייבן.

אַלע יאָר און ביז דיין עלטער,
און אַז ציין וועט דיר ניט סטײַקן,
זאָגן צו מיר אַלע קינדער,
דיר דאַן לעמעשקע צו קײַען.

האָט די אויסגעלערנט טאָטער,
האָט די „ברוולאַך“ מיטגעגעבן,
וואָס אויף טאָטעריש און אויף טערקיש
אַז אין די געווען געשריבן.

און די אנגעזאָגט, געלערנט,
וואָס צו טאָן מיט די זאָל מיזל,
און פון דעמאָלט, און מע ווייסט שוין,
וואוינט אַ שפרעכער אין דעם הייזל.

קומען קינדערלאַך מיט ציינדלאַך
אויף אַ האָר, ווען די שוין הענגען,
קוים וואָס האַלטן זיך און שאַקלען
און צום אייוועלע די בריינגע.

און די שטעלן זיך אַנידער
און די אייגעלאַך די הייבן,
און די הענטעלאַך פאַרלייגן
און די זאָגן שטיל מיט גלויבן:

מיזל־מיזל, גרויסער שפרעכער...
ציינדל־ביינדל מיר דיר וואַרפן
און מיר בעטן דיך אַן אַנדערס
אונז אַן איזערנס צו שאַרפן,

אונז אַן איזערנס צו געבן: —
מיר דיר — ביין, און דו אונז — אייזן,
און דערפאַר דיין גאַנצן לעבן
נעמען אונטער דיך צו שפייזן.

מיזעלע־מייזעלע

אין אַ פעלדל, צי אין אַ וועלדל,
שטייט אויף הינערפיס אַ הייזל,
האָט געוואוינט אַמאָל, דערציילט מען,
דאָרט אַ קעצל מיט אַ מייזל.

האָט געליבט די קאַץ דאָס מייזל
און פון ערבל פלעגט עס שפּילן,
האָט געקליידט עס און געשיכט עס
קליינע שיכעלאַך פון איילן.

און געגאַן מיט דעם אויף שׂמחות
און אויף חתונות און בּריתן,
אַזוי לאַנג מיט דעם געשלעפּט זיך,
ביז ס׳האָט שיכעלאַך צעריסן.

דינט שוין מייזל אויפן אויוון...
און די קאַץ אַוועק מיט קאָטער
אויף אַ שפּרונג זיך אויסצולערנען
ביי דעם שפּרינגער, ביי דעם טאָטער

פאַר דעם מייזל אויף צו לעבן,
עס זאָל קאָנען זיך פאַרדינען,
בּיז מויל אַריין זאָל האָבן,
איפשר בערדל זאָל דעם ריגען.

האט געגומען רוחל
ווײנען דאַן און קלאָגן,
און פאַר יענעם מענטשן
קרײַגעלאַך צו טראָגן; —

די מיט אַלעם גוטן
און מיט גאָלד און רענדלאַך,
און די אַלע טעפּלאַך,
קרײַגעלאַך מיט פענדלאַך —

און פאַר מענטש געשטעלט זיך
קלאָגן זיך און בעטן,
צו די פיס אים פאַלן
און נישט אפּצוטרעטן.

האָט דער מענטש אים דערמאַלט
קאַפּעליוש געגעבן
און אַז ריך געבליבן
אויפן גאַנצן לעבן.

אָט אַזוי דערציילט מען
אַז אַמאָל געווען —
שרעטעלאַך אין היזער,
רוחלאַך, שאַלעמוען.

—

און מיט גאָלד און זילבער
און מיט גוטע שטיינער,
און פון דעם באַהעלטעניש
ניט געוואוסט האָט קיינער.
— — — — — — — — — — —

פלעגט זיך אַמאָל מאַכן
אין די שטיל־ביינאַכטן,
פלעגט מען דאָן דערזעהען
אַ שרעטעלע פאַרטראַכטן.

ס׳פלעגט פון דר׳ערד אַרויסגיין,
שטיל אין שטוב שפּאַצירן, —
פלעגט מען עם פאַרנאַרן,
פלעגט מען עם פאַרפירן.

ווער ס׳איז קלוג געווען,
האָט געלאָזט עם גיין,
איבער שטוב שפּאַצירן,
איבער שטוב זיך דרייען.

און אליין געגומען
אין דער שטיל צו קוקן,
און אַזוי פאַמעליך
שטיל צו דעם זיך רוקן,

און דערנאָך — און פלוצים...
זיך אַ וואָרף געגעבן,

שרעטעלאַך

אז אין אַלטע צײַטן,
אז אַמאָל געװען
שטעטעלאַך אין הײַזער,
הײַזלאַך, שאַלעמוזן,

האָבן די געטראָגן
אויף די קעפּלאַך קלײנע
קאַפּעליושלאַך־מיצלאַך,
מיצעלאַך אַזױנע.

זײַנען הײך געװען
קלײנע די פּאַרשױנען,
האָבן אױסגעקליבן
אונטער דר׳ערד צו װאױנען.

פלעגן די זיך האַלטן
אונטער דר׳ערד אין שטיבער,
אין די מיזנלעכער,
אין די שטשורעס־גריבער.

האָבן דאָרט געהאַלטן
קריגעלאַך מיט פּענדלאַך
און אַזױנע טעפּעלאַך
אנגעשיט מיט רענדלאַך.

און פון דעמאָלט, און פון דאָרט,
איז אויך אַלע יאָרן —
האזל־קעפל, קעפל־קרויט
זיינען נישט קיין פארן.

און אַזוי זיך פאָרגעשטעלט,
און אַזוי געשטאַנען,
האָבן עלטערן געקוקט
און די ניט פאַרשטאַנען.

און דערנאָכדעם, אַז דערקענט
האָבן זיי דעם פּינעם,
און די מעשׂה זיך דערוואוסט
מיט אַנטלויפן דינעם,

האָבן באַלד אים צוגעריכט
האָק־פּסק אַ רעכטן,
פאַר אַנטלויפן און פאַר נאַכט
און פאַר גאַנצן נעכטן.

זיינען באַלד אַוועקגעגאַן
און גערופן אַלע
קרובֿים־האָן פונם וואַלד
צו די חתונה־כּלה.

און גענומען האָבן שטיל
ריטלאַך אָנגעריסן,
און דעם חתן־גדול, דעם האָז,
פֿין אַריינגעשמיסן.

און די כּלה האָט געקוקט
און געטאָן זיך שעמען,
און צו וויינען נישט געהאַט,
קלאָגן זיך פאַר וועמען...

דײַנע קרובֿים אײַנגעגאַן,
און דערויף באַשטאַנען, –
האָבן באַלד אַרויסגעשיקט
סאַרוועס, פֿיש און פֿאַנען.

פֿיש און פֿלייש און וואָס מע דאַרף,
אַלע מינים סאָרטן,
פֿלאָדן, שטרודל, לעקעכער,
לעקעכער און טאָרטן.

אַלץ צו סעודה צוגעגרייט –
כּלי־זמר אויף צו שפּילן,
חתן־כּלה זאָלן גוט,
ליב און וואויל זיך פֿילן.

און אַ שמשׂ האָט געבראַכט
חופּה מיט פֿיר שטאַנגען,
האָט מען חתונה געשפּילט,
איז די נאַכט פֿאַרגאַנגען.

און אויף מאָרגן אינדערפֿריה
האָבן חתן־כּלה
זיך געזעגנט מיט דער קרויט
און מיט קעפּלאַך אַלע.

און אַליין אַוועקגעגאַן,
לעבעדיק מיטגענומען,
[illegible] אין וואָלד

אין דערנאָכדעם זיך געבראַכט
שטיל האָט אין אַ גאָרטן,
צווישן היפּשלאָך, צווישן קרויט,
און געלאָזט זיך דאָרטן.

און די בלעטער, וואָס געדריבט,
ביסט געבליבן שטיין,
האָסט זיך לאַנג אַרומגעקוקט
אין דערנאָך דערזען: —

און די בלעטער פון דעם קרויט
צווישן קעפּלאָך אַלע
אַ קליין קעפּעלע אַ שיינס, —
האָדעלען אַ כּלה.

ביסט צוגעגאַן צו דעם
און דערבײַ געשטעלט זיך,
האָט איר ביידע זיך דערזען,
ביידע אַז געפעלט זיך.

האָלעקעפּל, קעפּעלקרויט —
ווייסט איר זיך געפעלן,
האָט איר ביידע אָפּגערעדט
באַלד אַ חופּה שטעלן.

אין דערנאָכדעם אין געגאַן
קרובים אָנצוזאָגן, —
האָט די כּלה דאָן אַליין
זיך דעם שלעפּ געטראָגן,

אַ מעשׂה מיט אַ האָז

האָז, האָזל, גיי אַרויס,
באַוויל זיך מיט דיר טיילן,
וואָס די קינדער וועגן דיר
טוען זיך דערציילן:

אַז דו איינמאָל אַ בײַנאַכט
האָסט מיט דיר געטראָפֿן,
טאַטע־מאַמע נישט געפֿרעגט
ביסט פֿון וואַלד אַנטלאָפֿן.

גיך און גיך און שטילערהייט
ביסט אין פֿעלד געקומען,
האָסט דיך פּלוצים אויפֿן וועג
דאָרט אַ רו פֿאַרנומען.

און גענומען האָסט דיך דאַן
לאַנג און לאַנג צו פֿירן,
און אין מיטן, אינם וועג
פּנים דיר צו שמירן

מיט אַ שמירעכץ, מיט אַ באַרשט
און מיט מינים זאַבן,
ווי אַ רוח, און ווי ער קאָן,

„איר, ברידער־הינט, איר, יאַטקעדהינט,
וואָס הינטל האָט צעריסן,
דאָס הינטל גריסט אײַך אַלעמען,
איך אַלעמען לאָזט גריסן.

איך אַלעמען, וואָס איר זײַט דא
פֿאַר מיר צונויפֿגעקליבן, –
אַ קלײנינקע צװאָהלע
דאָס הינטל האָט געשריבן.

עס שרײַבט זיך אין צװאָהלע,
דאָס הינטל לאָזט אײַך װיסן:
דאָס פֿלױשל׳ע האָט, אָמת, דעם
אין פּעלשבל געביסן, –

דאָך הינט דײַנען קײן ברידער נישט,
נאָר הינט, װי איר, אַזױנע,
אױך אײַנגעפּעל זקין מסחר נישט,
און הינט־שלעגער – קײן קונה".

געקומען און זיך אָפּגעשטעלט
אויף יאַטקע־פּלאַץ, אויף מיטן,
מיט שטעקעלאַך, פיל שרויפעלאַך
געגומען האָט דאָן שיטן.

צו שיטן, און אויף פּייקעלע
צו פּויקן און צו פּייקלען,
און קלעפּעלאַך, ווי קייקעלאַך,
געמאַכט אויף דעם זיך קייקלען. —

און לאַנג, און לאַנג געפּויקט אַזוי,
און הינט האָט איינגעלאַדן,
דעם הינטלס אַלע ברידער־הינט,
חבֿרים, קאַמעראַדן.

געפּויקט, געפּויקט, גערופֿן די,
און זאָלן הינט דערהערן: —
ער האָט עפּעס, ער וויל עפּעס
פֿון הינטל די איפֿקלערן.

ער האָט פֿון פֿעל פֿון הינטעלע
דאָס פּייקעלע געמאַכט זיך. —
ער האָט דעם ערשטן פּויק געטאָן,
האָט פּייקעלע צעלאַכט זיך.

צעלאַכט און אים געשוואונטשעוועט:
צו גיזונט זאָל ער דאָס טראָגן,

צו שטויסן זיך, צו שטופּן זיך,
צו שלאָגן און צו רייסן,
און איין הונט פון דעם אַנדערן
דאַן שטיקער פעל צו בייסן.

און גיבעניש, און אילעניש,
און כאַפּנדיג זיך כאַפּן,
אַ ביסן אויך פון הינטעלע
און גרויס־געדראַנג דערטאַפּן.

דערטאַפּן און אַוועק מיט ביס,
און ערגעץ זיך פאַרקלייבן,
גיאַ ווינקעלע באַהאַלטן זיך,
אַליין מיט זיך נאָר בלייבן.

און שטיל, און שטיל, און לאַנג אַזוי,
און הינטיש זיך פאַרגעסן: —
האָבן הינט אַזוי דאָס הינטעלע
אינגאַנצן אויפגעגעסן...

— — — — — — — — — — — — —

דאַן קומט צוגיין דער הינט־שלעגער,
איז הינט־שלעגער געקומען,
אַ פּיקל מיט צוויי שטעקעלאַך
פון דרויסן האָט מיטגענומען.

דאָס פּיקעלע אויף האַלז ביי אים,
אויף שטריקל אַז געהאַנגען,
געגאַנגען [illegible]

אַרום... אַוועק... און גיך, און גיך,
און לאַנג אַזוי געלאָפֿן,
געקומען איז אין יאַטקע אַריין,
צו יאַטקע־הינט געטראָפֿן.

גענומען האָבן יאַטקע־הינט
דאָס הינטל דאָן באַשמעקן,
און פֿון דעמם הוילקדוואונדיקייט
די וואונדן אָפּצולעקן.

געלעקט, געשמעקט און יעדער
פֿאַרגרינגערט האָט אַ ביסל,
ווער מער און ווער ווייניקער,
ווער קעפּל און ווער פּיסל.

אַ טראָפּן נאָך אַ טראָפּעלע,
אַ לעקל נאָך אַ לעקל;
דאָן זיינען הינט באַפֿאַלן דאָס
פֿון קעפּל ביזן עקל.

און האָבן דאָס באַלאַגערט שוין
און אײנג אַרומגענומען
און יעדער האָט שוין נעהענטער
געוואָלט צו דעם צוקומען.

צו קעפּל ווער, צו דיטעלאַך,
צו בײכל ווער, צו ריפּן —

דאָס הינטל

איך קאָן איצט נישט דערציילן איך,
איך קאָן איך איצט נאָר זאָגן:
אַ הינטל האָט אַ פלויעלע
אין פעל אַמאל געטראָגן.

דאָס פלויעלע דעם הינטעלע
דערקוטשעט האָט, געביסן;
דאָס הינטל האָט דאָס פעלעכל,
די הויט אויף זיך צעריסן.

צעריסן—און אַוועקגעלאָזט
פון הויף זיך איבער הויפן,
דעם הינט־שלעגער דאָס פעלעכל,
די פעל פון זיך פאַרקויפן.

האָט הינט־שלעגער געקויפט די פעל
פאַר הינטישע צוויי גילן,
פאַר שטעקנס און פאַר בילעטעס,
אויף וואָיען און אויף בילן.

און הינטעלע אַרוים אָהן פעל,
אָהן הויט און אפגעשונדן,
וואונד־פליישקייט אַרויסגעזעהן,
פול בלוטיג־הוילע וואונדן.

האט געגעבן ציגעלע
מיט קעפעלע אַ דריי,
האָט געלאזט די הערנערלאַך,
ביי ברודעלע האט די.

אז אַרויס פֿון צימערל
אהן הערנערלאַך און הייל,
און עס שלאפט דאָס ברודעלע
שוין גוט און שטיל און וואויל.

שלאָפט און שלאָפט און בראָפעט שוין,
דאָס מעשהלע איז אויס. —
אז פון ברודעל ציגעלע
אהן הערנערלאך ארויס.

נעמט אַרום פֿון קאָלדרעלע,
צו ציגעלע שטרעקט אויס
און אַזוי פּאַמעליכן —
אײַנגאַנצן שוין אַרום.

ליגט זיך אויף דעם ציגעלעס
אויף הערנעל אויף קלײנס,
נעמט אַזוי פֿאַרמאַכן זיך
אַן אײגעלע שוין אײנס.

שפּרינגט זיך ווײַטער ציגעלע —
אַ הענטעלע אַ צווײטס
צו דעם צווײטן הערנעל,
פֿון ציגל אָנגעגרײטס.

האַלט שוין בײדע הערנעלאַך,
די הענטעלאַך אויף די,
אַז בײַ בײדע צוגעמאַכט
די אײגעלאַך שוין צוויי.

שלאָפֿט און שלאָפֿט און בראָפּעט שוין,
די אײגעלאַך שוין צו,
און אַזוי וועט שלאָפֿן לאַנג
און פּאַלאַצל, און רו.

האָסטו גוט דאָ ציגעלע
מיט הערנעלאַך אַצינד,
אַז די האָסט פֿאַרשפּאַרן די

האָב הערום געשיקט נאָך דיר,
אָ, ציגעלע, דו מײַן;
געבענטשט זאָל זײַן דײַן אָנקומען,
דײַן אָנקומען זאָל זײַן!"

האָט דאָס ציגל אױסגעשװאַרט
אַזױ און שטיל געהערט,
און דערנאָך צו יונגער פרױ,
צו מוטער זיך געקערט.

האָט געהײסן ברײנגען זיך
און פירן זיך צום װיג,
און אַלײן צו לאָזן די —
ברודעלע מיט ציג.

האָט מען די אױסגעקעפּירט
און צימער און געבראַכט.
און אַלײן אַרױסגעגאַן
און די טיר פאַרמאַכט.

איז געקומען ציגעלע,
צום װיגל צוגעגאַן,
און פאַר קלײנעם ברודעלע
שטיל געשטעלט זיך דאָן.

און גענומען שפּרעכן דאַן
און, שפּרעכנדיג, געקוקט.
װי דאָס קינד אַ הענטעלע,
[illegible] דאָרט רוקט.

איך האָב געהערט, דו גייסט אַרום
און וואַנדערסט אום אויף וועלט,
און ווייסט פֿון אַלע קרייטעכצער
און גראָז פֿון דעם פֿעלד.

געווען ביסט אויך ביי שפּיצבערגנס,
ביי פּשוקע־מאַכער גרויס,
און אַלע שפּרוכן זאַמלסטו
און לערנסט די זיך אויס.

האָסט שמירהלאָך, קמיעלאָך
און שפּרוכן פֿון גימטריאות
פֿאַר קינדערלאַך, פֿאַר עלטערן,
פֿאַר יעדערן, וואָס טויג —

די ווייסט פֿון אַלץ, געהערט פֿון אַלץ
און אַלעס, וואָס מען קריגט,
האָב איך נאָך דיר אַ ווינטשעלע!
אַ ווינטשעלע געשיקט.

איך האָב אַ פּיצל קינדעלע
געבוירן צו מיין מאַן,
און גרויס איז דאָס אַ פֿינגערהוט,
אַ ברודעלע אַ שפּאַן.

מאַכט עס פֿון געבוירן אָן
קיין אויגעלע נישט צו,
און עס נעמט קיין שלאָף עס נישט,
ווייסט נישט פֿון קיין רו.

שטייט דער מענטש, דערמאָנט ער זיך:
געוויס אַהער געשיקט,
האָט ער זיך אַראָפּגעלאָזט
און פֿאַר ציג געבוקט.

און גענומען ציגעלע
בײַ העלזל, און בײַ האָר
און געזוכט אַ קוויטעלע —
און ער ווייסט שוין אַלץ . . .

און גענומען ציגעלע
בײַ הערנערל בײַ איר
און בכּבֿוד אָפּגעפֿירט
צו אײַנגאַנג און צו טיר.

האָט באַגעגנט ציגעלע
און ערשטן צימער באַלד
אַ יונגע בעל־הבתטעניקע
פֿון שטילן שלאָס און וואַלד.

אַ יונגע פֿרוי, אַ מאַמעלע,
אַ מאַמעלע פֿון קינד,
וואָס איר מאַן דער מלך איז
איצט וועלדעלע און ווינט.

האָט צו ציג אַזוי געזאָגט:
„איי, ציגעלע, דו מײַן;

אַז אַרויף איז טרעפּלאַך
צו מיר, וואָס צעשמאַכט,
האָט איר קול דאָס ווייטיקל
און פֿאַלאַן איבערגעלאַכט.

האָט געקלונגען פֿיסטקייט דאָרט
מיט פֿאַלאַן און מיט שלאָס,
און מיט וואַלד און וועלדלעך, -
מיט ביימעלאַך און גראָז.

נעמט דאָס ציגל קלאַפּן דאָרט
מיט הערנעלעך און קאָפּ,
און געוואָרט, אַראָפּגעקוקט
מיט אויגן און אַראָפּ.

האָט די טיר געעפֿנט זיך
און שטילן, און איך איר
האָט אַ מענטש באַוויזן זיך
איך שטעל זיך און איך טיר.

פֿרעגט דער מענטש בײַ ציגעלע:
„דאָס ציגעלע וואָס דאַרף?“
און באַקוקט אַ שטרייענער ד
און דינערס און שאַרף.

קוקט אַראָפּ דאָס ציגעלע
און ענטפֿערט גאָרניט נישט,
און דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזט,

אַז געגאַנגען צייגעלע,
געקומען אַז צו גיין,
ביז צו יענעם ברעטעלע —
געבליבן אַז עס שטיין.

האָט גענומען היטן זיך
פֿאַר אייגן און פֿאַר לייט
און אַרומצוקוקן זיך
מיט קערפּערל און זייט.

און אַזוי זיך אָפּגערוקט:
רוקצוריק פֿון שליאַך,
און אַהין אייקגעשאָן
נאָך איינער און נאָך זאַך.

אַז איך שמאָלן שטעשטקעלע,
איך זאַמדיקן געשאָן,
און אַ שטילן וועלדעלע
געקומען אַז עס דאָן.

און באַהאַלטנס שטילן דאָרט
מיט בריטשלאַך, וואָס קליין,
האָט געטראָפֿן וועלדעלע
און שטילקייט דאָרטן שטיין.

האָט געלאָזט זיך צייגעלע
און וועלדל און און הוה,
און [illegible] אַ [illegible]

דאָס ציגעלע

פאָרט דאָס ווייסע ציגעלע
איבער ווייטער וועלט אַרום,
פאַלט ביי דעם אין מיטן וועג,
הוצאות פאַלט דעם אויס.

לאָזט זיך עס צופוס אַוועק
מיט וועג זיך אין ביי זייט.
גייט זיך עס פאַמעליכן —
דאָס ציגעלע האָט צייט.

הענגט ביי דעם אַ טאָרבעלע
מיט ברויטעלע און זאַלץ,
און אויף האַלז אַ שנירעלע,
אַ קייטעלע אויף האַלז:

וואָס געשמעקן ציגעלע
האָט אויף ווייטן וועג
און אַ ווייס שלאָהוטל,
אויף יאָר און אויף טעג.

אויף די ווייטע וועגן דאָרט
און אויף באַרג און טאָל
צו אַ שמאָלן סטעשקעלע
אַ סטעשקעלע וואָס שמאָל.

מזל־טוב און מזל־טוב!
און אלע זאָלן וויסן,
פאַרן זומער־לעבן גייט אייך,
בענטשט מען חודש ניסן.

אט אזוי, אזוי שרייב אָן
קינדער אין דעם קאַרטל
אַך, דער אַלטער, אָנגעטאָן
ווינטער־פעלץ און גאַרטל.

דאָס ציגעלע

פֿאָרט דאָס ווײַסע ציגעלע
אויף ווײַסער וועלט אַרום,
פֿאַלט בײַ דעם אין מיטן וועג,
הוצאות פֿאַלט דעם אום.

לאָזט זיך עס צופֿוס אַוועק
מיט וועג זיך און בײַ זײַט,
גײט זיך עס פֿאַמעליכן —
דאָס ציגעלע האָט צײַט.

הענגט בײַ דעם אַ טאָרבעלע
מיט ברויטעלע און זאַלץ,
און אויף האַלז אַ שנירעלע,
אַ קוויטעלע אויף האַלז:

וואָס געגנומען ציגעלע
האָט אויף ווײַטן וועג
אין אַ ווײַט שליחות,
אויף יאָרן און אויף טעג.

אויף די ווײַטע וועגן דאָרט
און אויף באַרג און טאָל
צו אַ שמאָלן סטעשקעלע
אַ סטעשקעלע, וואָס שמאָל.

מזל־טוב און מזל־טוב!
און אַלע זאָלן וויסן,
פֿאַרן זומער־לעב גייט אויף,
בענטשט מען חודש ניסן.

אט אַזוי, אַזוי שרייב אָן
קינדער אין דעם קאַרטל
אך, דער אַלטער, אָנגעטאָן
ווינטער־פּעלץ און גאַרטל.

און אין אויגנבליק אַ שפּאַלט
טון צום דרויסן קוקן, —
העלן גיים דעמאָלט באַלד
אויף צוריק זיך רוקן,

און זיך שטעלן ווייט פֿון בעט
און אַ וואַרע מאַכן,
נישט געזאָגט און נישט גערעדט,
נאָר די טיר אויפֿמאַכן.

ווערט דאָס מלאָכל אַראָפּ,
ביז דער שוועל ווערט גיין,
און מיט פֿליגלאַך ביי קאָפּ
דאָרט אַ ווײַלע שטיין.

און דערנאָכדעם מיטאַמאָל
ווערט אַ הייב זיך געבן:
ווענטער, טירן, בערג און טאָל
אונטער דעם געשוועבן.

און אַלץ אַוועק, אַוועק —
הימל, הויך און העכער,
איבער לאַנד און איבער וועג,
איבער טיך און דעכער.

איבער וואַלד און איבער פֿעלד,
אומעטום צעטראָגן
אין דער גרויסער גאָר־דער־וועלט
[illegible]

דעמאָלט װעלן גײים צװײ
קומען זיך אַנטקעגן,
אַלטע גוט באַקאַנטע די,
פֿרײַנטלעך זיך צעפֿרעגן.

און הערנאָבעס, און הערבסטן
אין דעם שנײ דאָרט לײגן
װעלן מלאכל בײַ שטײן
װינטערינג אַנטשװײַגן.

װעלן נעמען גײים דאָן
איך די הענט עס טראָגן,
און געהיט, מיט שטילע שפּאַן
לײגן עס אין װאָגן.

און עס ברענגען נישט גערעדט
אין א דאָרף צו פֿירן,
אין א שטוב און איך א בעט
דאָס מיט װײַך שמירן.

שמירן, שמירן, שטיל און לאַנג,
װעט מען דאָן דערהערן:
בײַ דעם מלאכל, װאָס קראַנק,
פֿליגעלאַך שוין װאַקסן.

װאַקסן, פֿאָכען, װאָבן איך
פֿונעם װינטערדרימל,

נאָר די שטרעקעס ווײַטערווײַס,
די נאָר וועלן וויסן,
אויך די וואַסער אונטער אײַז,
שטילערהייט וואָס פליסן.

און דערצײַלן וועלן זיי,
שטיל זיך איבערגיבן,
אַז דאָס מלאכל און שניי
אַז איך פעלד פאַרבליבן.

וואַסער־שטיל און וואַסער־טיף,
איינער וועט דעם צווייטן,
אויפן גאַנצן קיניגרײַך
מעשהלעך פאַרשפּרייטן.

און דערנאָכדעם, אַז צעגיין
שנייען וועלן דאַרפן:
פאַרן גרים איך פאַרדין
אַקער־מעסטערס טאַרפן,

צו דעם שמיד און הירבן פעלד
מיט די פערד און וועגן,
עבֿפּרילנג איך דער וועלט
קומט מען זיך אַנטקעגן,

שטעלט מען אָפּ זיך און מע שמועסט
וועגן דעם זאַכן:
„וואָס טוט דאָרף, און, הא, וואָס טוסט,

אויפֿן פֿעלד, וואָס איז פֿאַרלאָזט,
עלנד, אָפּגעשניטן —
מיט די אייגלאַך פֿאַרגלאָצט
ליגט עס אין אַ מיטן.

אָהן שוך בה אין אהן מאַכט,
אז אַזוי געפֿאַלן,
אין אין אויגט, אַ פֿאַרנאַכט
ביי די לעצטע שטראַלן.

האָט די זון דאָן קאַלט און רויט
אינם נאַכט־פֿאַרגיין
זמער־מלאכל אין נויט
און אין אנגסט דערזען.

מיטן קעפּל צו אַ שטיין
אָנגעשפּאַרט אין קאַלטן,
און דאָס פּנימל־גשיין
האָט אין אים באַהאַלטן.

און אַזוי, אַזוי ווען לאַנג
אויפֿן פֿעלד אין מיטן
ליגן מלאכל, וואָס קראַנק,
ביז דער שניי וועט שיטן.

שיטן, שיטן און פֿאַרשיט
פֿעלדער וועלן ווערן,
וועלכן וועט עס קיינער ניט.

ווינטער

גײ איך, אַלטער, אין דער װעלט
מיט מײַן ניסן־שטעקן,
װאו א װאַלד און װאו א פֿעלד —
פֿײגל־נעסט צו װעקן.

נעסט און פֿײגל, װײסן דיט:
װינטער דאַרף באַלד קומען,
און אין װײסן צפּודערט
װינט אין שנײ שױן ברומען.

און איך, אַלטער, טו באַלד אָן
װינטער־פּעלץ און גאַרטל,
און אין װײטע שטעט שרײַב אָן
קינדערלאַך א קאַרטל:

קינדער, קינדער, װײסן דיט:
װאַסערן שױן פֿרירן
און אין שפּעטער אָװנט־צײַט
קאַלטע שמײסן פֿירן.

שמײסן װאַסערן בײַנאַכט
פֿונם טײַך און קװאַלן;
זומער־פֿלאַכל פֿאַרשמאַכט

וועט די קאָן איך דאָן באַליידיקן,
אַלבאַגעבן וועט איך גיבן,
נישט וואָס איך מיל קאָן אויסרעדן,
נאָר וואָס ס'קאָנען מיילער רעדן . . .

דאָס האָט אָפּגעזאָגט זיך קעצל,
דאַן זיך ווייטער אָנגעטריבן
און דאָס בינטל אירע זאַכן
אויפן העלזל אָנגעצויגן.

און געזעגנט זיך מיט אַלע
און אין וועג האָט זיך פֿאַרנומען,
אויף אַן אַנדערש אַ שליחות,
ערגעץ אַנדערש אָנצוקומען.

ווייל אַזוי האָט קאָן די גרויסע
מיך צו זיך געשיקט דאָ זאָגן:
„אויב איר ווילט אויף וועלט זיך שפּירן,
זאָלט איר אָט די נעצן טראָגן.

אין לבֿנה־נעכט אין שיינע,
מענטשן פֿאָרן דאַן שפּאַצירן,
דאַן זאָלט איר אויסשפּרייטן די נעצן,
די אַרײַנכאַפּן און פֿירן,

און די נעמען, און די ברענגען
אין דעם־שלאָס פֿון באַרג פֿון הייבן,
דאָרט, וואו ס'הויזט אַ ווייסער הופֿל
און עס הייבען זיך הייבן —

דאָרטן וואַרט אונז קאָן מיט קאָמער
און אַ פּוסטן שלאָס פֿאַרמאַכט
און פֿאַרריגלט אויף ריגלען
און די וואַרטן אין ביינאַכטן.

און די וויינען און די וואַרטן:
זהאָבן לאַפּקעלאָך פֿאַרשטאָכן,
און געטאָן שוין אַלין אויף וועלט אַז,
אַלע שפּרונגען אָפּגעשפּראָכן.

און געהאָלפֿן האָט די גאָרנישט,
נאָר אַ מענטשן דאַרף מען ברענגען,
ריזאָל די לאַפּקעלאָך אויסשטעכן

האט דאָס אויסגעהערט דאָס קעצל
און דאָס אַליין איז זיך גענומען,
ווייל דערויף איז עס געגאַנגען
און מיט דעם איז עס געקומען.

איז אַרויסגעגאַן פון הייל
און איז הינטער אַן אָרט געמאַכט זיך
און אַ ווײַלינקע געזעסן,
נאָך אַ ווײַלינקע באַטראַכט זיך.

און דערנאָך אויפגעגאַנגען,
גראָז און בלעטלאַך אָנגעקליבן,
וואו אַ היטל, וואו אַ הייטל
האָט פון הינטער עס איבערגעטריבן.

און אויפגעזעצט איז הינטער זיך,
און אַזוי פון דאָרט באַגיט זיי
פון די קעפּלאַך ביז די פיסלאַך,
אָנגעטאַסטן, ווי עס גייט זיי!

און אַז קליידער האָט פאַרענדיגט,
אַז פאַרענדיגט האָט דאָס נייען,
האָט פון היטלאַך דאָרט גענומען
עפּעס היטל־שטריקלאַך דרייען.

און פון שטריקלאַך פלעכטן נעצן,
נעצן מענטשלאַך אָפּגעשטעלן:
אַז פון דעם, איר קליינע מענטשלאַך

און שיין הענטעלאַך און פיסלאַך,
אַלע אברים און גלידער,
און די ביינער באַלד פון טויטע
שטייען אויף און לעבן ווידער.

דיינע אויפגעשטאַנענע מענטשלאַך,
יונג און פריש און נייגעבוירן,
און אַרומגערינגלט קעצל
און אַזוי און ראָד באַשוואוירן:

„איך די אויפגעבראַכטע פון טויטע
און אויפסניי געבראַכט צום לעבן,
זאָל עס זיין די איך פאַרזאָרגן
און די געבן איך צום לעבן.

וואָס מע דאַרף פון עסן, טרינקען
און איך קליידער אויף זיך קליידן,
אַלע וואוילטאָגס, פאַרגעניגן,
וואָס אַ מויל נאָר קאָן אויסריידן.

און דאָס קעצל איז מחויב,
זאָל דושע ווייסן און געדענקען —
מאַמע ניט, דאָן, זאָגן מענטשלאַך,
וועלן ס'איבעג איר ניט שענקען

און ד' יאָגן, ביי איר מאָנען,
איך ביי איר און אירע קינדער,
און נאָך טויט ביי איר אַפילו

אין געהייסן זיך אויפבינדן
שײַן דין העקעלע מיט ביינער
אין אַרומגעקוקט אַרום זיך,
צי דנישטאָ אַרום דאָרט קיינער.

דאַן איז צוגעגאַן, גענומען
אַ קליין פּלעשל פון די זאַכן
אין גענומען עס צעבריטשן,
אַ רעצעפּטל דערפון מאַכן.

אין געבריטעט מיט געגרטקרייט
אין אַפּטייקערייש באַטראַכט עס.
האָט דאַן אָפּגעשטעקט ס'פּאַרישטעלקל —
שוין אַ פּאַרטיגס, אַ געמאַכטעס.

האָט גענומען אין פּאַמעליך
עס אויף ביינער אָנצוגיסן,
האָט מען באַלד געזען אין ביינער
האָט גענומען עפּעס פליסן.

אין צו אומגיין אין צו הערן,
אין מיט הייטלאַך זיך באַדעקן,
אין מיט לייבער, אין מיט לעבן
אין מיט ראָזע לעבנס פלעקן.

אין געריירט זיך, אין געוואָרן
אין נישט אויפגעהערט צו ווערן,

לאַנג געהערט, געהערט מיט איינעם,
דאַן האָט צוגעלייגט דעם צווייטן,
האָט צום אָרט, ווײַזט אויס, געטראָפֿן,
האָט גענומען זיך דאַן גרייטן.

און פֿון אָרט דאָרט אָפּגעגאַנגען,
קאָפּ און פּיסלאַך אָנגעבייגן,
און דאָס בײַטל מײַנס זאַבן
פֿון דעם האַלדז אַראָפּגעצויגן.

דאַן איז ווידער צוגעגאַנגען,
אָנגעקלאַפּט מיט עק מיט שטילן:
זאָל מען הערן און אַרויסגיין,
ס'איז אַזוי דעם קעצלס ווילן.

האָט די ערד זיך אויפֿגעעפֿנט
און אַרויסגעגאַן איז איינער
דאַן אַ דינער און אַ שטילער
מיט אַ זעקעלע מיט ביינער.

און געבליבן שטיין פֿאַר קעצל,
ווי געוואַרט אויף דעם באַפֿײלן:
זאָל עס זאָגן, זאָל עס הייסן,
אַלץ, וואָס מעגליך, וועט עס פֿײלן.

ווײַל אַרויסגעשיקט פֿון דאָרטן
איז אַהער איך וואָס מ'וועט דאַרפֿן, —
האָט דאָס קעצל דאַן אין שטילקייט

דאָס קעצל

כ'האָב אַלײן געמאָלן א קעצל
און א ווײַס, ווי ס'איז געגאַנגען,
און א בינטל פּעטש זאַכן
דעם איך הערלעך אַז געגאַנגען.

פֿון רפֿואות, נישט רפֿואות,
סגולות, פֿלעשעלאַך און מינים,
טעלבלאַך, זאַלבעלאַך געמישטע
גרי און אַפּטײקאַליר מיט גרינעס.

און געמאַכט אַז דאָס באַשטעטיגט
און מיט ערנסטקײט פֿאַרנומען,
זי געדאַרפֿט האָט ערגעץ נײטיג,
זעהר נײטיג אָנצוקומען.

בין איך נאָכגעגאַנגען קעצל
לאַנגע טעג און לאַנגע וואָכן,
ביז ס'בין מיר געוואָרן גרינג,
ס'האָבן פּיס מיר שוין געבראָכן.

האָב געמײנט, ווי אײנמאָל קעצל
פֿון דעם ווײַט האָט אָפּגעקערט זיך,
און צו דער ערד זיך צוגעבױגן

זיצן שדים אין דער מיט,
וואס צו טון און וויסן ניט
אין דער שטוב און אויף דער טיר —
איינס און צוויי און דריי און פיר.

צי מיר טראָגן עס אַוועק
ערגעץ ווייט און אין אַ העק,
אויף אַ פעלד, צי אין אַ וואַלד,
דאָרטן שטייט אַ שטיבל אַלט.

און אין שטיבל דאָרטן וואוינט
ער, דער מלך, איז געקרוינט
אויף ציגיינערס און אויף אונז
און אויף שוואַרצע שדים־קונץ? ...

צי מיר טראָגן עס אַוועק
גאָר צוריק אויף יענעם וועג,
וואָס פון דאָרטן עס געבראַכט
האבן הינטיגן ביינאַכט.

וואָס געגנבעט האבן שטיל
מיט דער הילף פון אונזער גריל,
ביי דער באָבע און ביי וואַך
און אַרום מיט דעם דורך דאַך,

און אַצינד דורך קוימען דאָרט
ווייטער לייגן עס אויף אָרט,
נישט געהערט און נישט געזעהן,
גלייך, ווי גאַרנישט ניט געווען?" ...

אָט אַזוי אַ גאַנצע נאַכט
אָהן אַ לאָדן צוגעמאַכט,
ביי דעם ליכטל און וואָס ברענט,

דען רוחות צוויי פֿאַרקלערט
פֿאַר אַ רעדל־שטרוי אויף דר'ערד
און אין שטרוי אַ ליכטל ברענט,
און באַשײַנט די שטוב מיט ווענט;

שטוב מיט ווענט און רעדל־שטרוי,
דען רוחות דאָרט אַזוי: —
אײנער האַלט אַ קימפּעט־קינד
און דער צווייטער דאָס צעבינדט,

וויקל־שנור וויקלט אָפּ
און פֿון קעפּל נעמט אַראָפּ,
ווייט דאָס טשיפּיקל פֿאַררוקט
און אין פּנימל דעם קוקט.

רוח קוקט לאַנג און שטיל זיך אײַן
בײַ דעם ליכטל, בײַ דער שײַן,
דאַן צום צווייטן רוח זיך ווענדט,
דעם, וואָס קינד בײַ אים אויף הענט.

קערט זיך, פֿרעגט אים: „און אַצינד,
וואָס־זשע טוען מיר מיט קינד? —
צי מיר נעמען עס באַלד גלײַך
און מיר טראָגן עס צום טײַך,

דאָרט אויף בוידעם און אויף מיל,
אויף בײַנאַכט און שדים־שפּיל,
פֿלעדערמײַז און קינד און קײַט
אויף אַ שׂמחה און אַ פֿרייד?...

אַ חורבָה

אײנס און צװײ און דרײ און פיר –
בױעס אַ הױז, װאָס אָהן אַ טיר,
אָהן א פענסטער, אָהן אַ דאַך,
נאָר באַדעקט מיט סוּבּהדסבך.

װער־דשע װאױנט אין יענעם הױז?
נישט קײן קאַץ און נישט קײן מױז,
נישט קײן נעסטל, נישט קײן גריל –
ס'איז באַשטענדיג דאָרטן שטיל.

װער גיט אַכטונג דאָרט דערױף?
נישט קײן פױגל, נישט קײן עוף,
קײן משוגענער, קײן הונט
דאָרט קײן נאַכטלעכער געפינט.

דאָך װער װײסט פון יענעם הױז?
װײסט דערפון די פלעדערמױז,
װײסט דערפון דער שד בײנאַכט,
אָהן אַ לאָדן צוגעמאַכט.

— — — — — — —

זעהט מען װען בײנאַכט אַ שײן,
קוקט אַ מענטש אַהין אַרײן,
לױפט ער אָפּ מיט שרעק־געשרײ:
ער דערזעהט פאַרשױנען צװײ.

און אַ טײל אַזױ גאר זאגן:
„אַז אין װאַלד איז ער פאַרבליבן,
װען ער האָט אַ טײַנט און פעדער,
װאלט זײַן לעבן דאָרט באַשריבן".

און אַז דאָס פערד דאָרט דורכגעלאָפן,
האָט דער בער דערזעהן דעם אַלטן
יענעם צלם, האָט געשפּרונגען,
אַז בײַ אים זעט זיך פאַרהאַלטן,

האָט ער אויסגעשטרעקט אַ לאַפּע
און אַ נעם געטאָן דעם צלם,
אַז ער פוילע געשוקן פון אונטן,
אַז ער מיטגעגאַן מיט עולם:

מיטן פערד און מיטן שליטן
און מיט בער אַרומגענומען,
ווי שוין לאַנג אויף אים געוואַרט האָט
און אַצינד איז ער געקומען,

אים פון דאָרטן צו צונעמען
פון פאַרוויסטקייט און פון שנייען,
ר'זאָל אין פעלד אַליין נישט בלייבן
און אין עלנד דאָרט ניט שטייען.

און פון דעמאָלט אָן, דערציילט מען,
שוין פון כּמה־וכּמה יאָרן,
תּמיד ווינטער אין די פעלדער
זעהט מען בער מיט צלם פאָרן.

— — — — — — — —

פרעגן קינדער, ווילן וויסן:
„און דער גוי, וואו ז'הינגעקומען?“

דורך דעם וואַלד און צווישן ביימער,
און איך וועגן און נישט־וועגן,
דורך אַ פּחד־בייטש געטריבן
אַלע אומגליקן אַנטקעגן: —

זאָל דיך טרעפֿן, וואָס סוועט טרעפֿן,
זאָל עס פֿאַלן, דיך צעשלאָגן
אין אַ גרוב, צי אין אַ גראָבן —
פֿערד וועט לויפֿן, פֿערד וועט יאָגן

רייט אין וואַלד אין פֿייל פֿון בויגן!...
אַזוי לאַנג איז דאָס געלאָפֿן,
ביז דעם וואַלד האָט אויסגעמיטן,
דיך אויף פֿרייען פֿעלד געטראָפֿן.

און דאָס פֿעלד ליגט ווייט און שנייִק,
און דאָס פֿעלד איז טיף אין ווינטער,
און קיין סימן פֿון קיין ישוב —
נישט קיין גלאָק און נישט קיין צווינטער.

נאָר אויף איינעם אויף אַ בערגל,
צווישן ווייטן שניי, פֿאַרבלאָזן
נאָר געשטאַנען איז אַ צלם,
אַלט, געבויגן און פֿאַרלאָזן.

ווי עס שטייט אַזאַ מין צלם,
ווינטער־צייט און אַ פֿאַרווייטער,
אָהן אַ שומר און אָהן שמירה

האָט ער לאַנג זיך נישט געגעבן,
אָבער גיי האָט אים גענומען:
האָט אַ קראַך געטאָן אַ לעצטן
און אַ גסיסה־דיפן אַ שטומען.

און אַ פאַל געטאָן אַ פּגר,
האָט מיט שפּיין דינעם געטראָפן
אין אַ בער, וואָס איז געלעגן
און דין ווינטער־שלאָף געשלאָפן.

האָט זיך אויפגעכאַפּט דער בער דאָן
און פון גרוב אַ קוק געגעבן,
האָט דערזען: דער גיי אַנטלאָפן,
פערד און שליטן דנאר געבליבן.

האָט אַ לאָז געטאָן דער בער זיך,
ביים און צווייגן אויסגעמיטן —
און געוואָלט אויף פערד אַ שפּרונג טון,
איז אַריין מיט פוס אין שליטן —

און אַ לאַך און דאָרט פאַרהאַקט זיך,
ביי דעם שליטן־עק, ביים שטאַפל.
האָט דאָס פערד דערפילט סכנה,
האָט דאָס פערד געטאָן אַ צאַפּל.

און אַ ריס געטאָן פון אָרט זיך,
און געגומען האָט זיך טראָגן,

אַ מעשׂה מיט אַ בער

כ'האָב אַ מעשׂה צו דערציילן,
ווי ס'אַמאָל, אין יענע יאָרן,
ווינטער־צייטן האָלץ צו האַקן
איז אַ וואַלד אַ גוי געפאָרן.

איז אַ גרויסן, אַ געדיכטן,
מיט אַ פערד און מיט אַ שליטן,
האָט פון וועג דאָרט אָפּגעקערט זיך
און געקומען אין אַ מיטן.

און גענומען, צוגעגאַנגען
צו אַ בוים, צו אַ געזונטן,
און מיט האַק און זיך פאַרמאָסטן
צו זין וואָרצל אים פון אונטן.

און אַ האַק געטאָן אַ רעכטן,
איינס און צוויי — דער גוי קאָן האַקן,
האָט דער בוים גענומען קרעכצן,
און די צווייגן זיינע קנאַקן.

שלאָגט דער גוי, און שפּעטער פאַלן,
האַק אין קאַרב און העק אין קאַרבן,
האָט דערזען דער בוים — געקומען

דער נסתּר

מעשׂהלאַך אין פערזן

פערטע איפלאָגע

פאַרלאַג „שוועלן“

בערלין, 1923 תרפ״ג

דער נסתר

מעשׂהלאַך אין פערזן

פאַרלאַג „שוועלן"
בערלין, 1923 תרפ"ג